

یادداشتی به مناسبت روز جهانی موزه

نگاهی به ۱۰۰ سال قانون‌گذاری برای حمایت از موزه‌ها

پژوهش و حفاظت از آثار باستانی شکل می‌گیرد و در سال ۱۳۴۴ سازمانی با عنوان سازمان ملی حفاظت از آثار در کنار این وزارت به اجرای امر حفاظت تأسیس می‌شود. در پایان این دوران نیز قانون خرید اراضی و ابنیه و تأسیسات به‌منظور حفظ آثار تاریخی و باستانی به سال ۱۳۴۷ به‌عنوان آخرین قانون این دوران ۵۰ ساله قابل اشاره است. به این ترتیب عمده‌تمرکز این دوران به ایجاد ساختار و نظام‌مندکردن فعالیت‌های حوزه میراث فرهنگی، ایجاد موزه ملی در چارچوب این ساختارها و ارتقای زیرساخت‌ها معطوف است. در این دوران حدود ۲۷ موزه دولتی در کشور ایجاد شده است که قدیمی‌ترین آنها «موزه دانشکده افسری» در سال ۱۳۰۲ و آخرین موزه، موزه شهید (آزادی) ۱۳۵۰ است.

دوران تحول و توسعه ۱۳۵۰-۱۴۰۰

این دوران با توجه به تحولات تاریخی و اجتماعی ایران و جهان بسیار حائز اهمیت است. موضوعات مرتبط با محیط زیست از یک سو و تجارت اموال تاریخی و فرهنگی زمینه‌ساز شکل‌گیری دو کنوانسیون مهم بین‌المللی شد. قانون کنوانسیون اتخاذ تدابیر لازم برای ممنوع‌کردن و جلوگیری از ورود و صدور و انتقال مالکیت غیرقانونی اموال فرهنگی ۱۳۵۳ به‌عنوان یکی از قوانین مهم در حوزه اموال تاریخی

هنری و سیم و زر از یک سو و اصل ۸۳ قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران که صراحتاً نقل‌وانتقال بناها و اموال دولتی را در زمره نفایس ملی منوط به تصویب مجلس شورای اسلامی کرده و درخصوص نفایس ملی نیز حتی حلقه حمایت را تنگ‌تر کرده و آن را مجاز ندانسته است تا با چتر قانون، مانع هرگونه استفاده نامشروع و غارت و چپاول اموال تاریخی - فرهنگی به‌عنوان اموال عمومی و تحت حاکمیت دولت شود.

پس از این ایام نیز از سال ۱۳۵۹ تا پایان جنگ تحمیلی قوانین مرتبط به حوزه میراث فرهنگی و از جمله موزه‌ها، با توجه به شرایط خاص آن دوران بیشتر معطوف به ساماندهی اموال موزه‌ای یا انتزاع و ایجاد ساختارهای تشکیلاتی شد. بند ج ماده واحد تشکیل سازمان میراث فرهنگی کشور در سال ۱۳۶۴ که از جمله شاخص‌ترین تحولات قانونی در حوزه موزه‌ها به شمار می‌آید، از جمله روندهای مهم این دوران است. همچنین در سال‌های پس از پایان جنگ تحمیلی و با شروع دوران سازندگی در فاصله سال‌های ۱۳۶۸ لغایت ۱۳۷۶ با توجه به ماهیت اقتصادی و توسعه‌ای، تحولات شاخصی در حوزه حمایت از اموال تاریخی - فرهنگی به وقوع پیوست که از جمله مهم‌ترین اقدامات تقنینی این دوره می‌توان به بند د ماده (۱) قانون مجازات اخلاکران در نظام اقتصادی کشور، قانون معافیت ابنیه و اماکنی که در زمره آثار ملی ثبت شده‌اند، از پرداخت عوارض شهرداری و مواد ۵۵۹ و ۵۶۱ قانون مجازات اسلامی اشاره کرده است.

سرعت‌بخشی به روند حمایت‌های قانونی با تصویب حدود ۱۵ عنوان قانون در حوزه میراث فرهنگی و موزه‌ها بین سال‌های ۱۳۷۸ تا ۱۳۹۰ تأمل‌برانگیز است. از مهم‌ترین مواد قانونی این دوره ماده (۵) قانون تشکیل سازمان میراث فرهنگی و گردشگری در خصوص اداره هیئت‌انمایی موزه‌ها، جزء (۲) بند ب ماده (۲) قانون اهداف، وظایف و تشکیلات وزارت علوم، تحقیقات و فناوری در خصوص حمایت از موزه‌های دانشگاهی و موزه‌های علوم و فنون و بند (و) ماده ۱۱۴ قانون برنامه چهارم توسعه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی در خصوص موزه‌های خصوصی می‌توان اشاره کرد.

به‌این‌ترتیب با روند رو به رشد و توسعه موزه‌ها در سال‌های پایانی سده چهاردهم شمسی مواجه هستیم و با ماده ۶۶ قانون آیین دادرسی کیفری در سال ۱۳۹۲، بند الف ماده ۲۳ قانون احکام دائمی برنامه توسعه کشور ۱۳۹۵، بند ن ماده ۸۶ و بند ت ماده ۱۰۰ قانون برنامه ششم توسعه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی کشور و درنهایت ماده‌واحد تشکیل وزارت میراث فرهنگی، گردشگری و صنایع دستی در سال ۱۳۹۸ پیرونده این دوره بسته می‌شود، درحالی‌که ۲۹۳ موزه دولتی و عمومی و ۱۹۱ موزه خصوصی در کشور مشغول به فعالیت هستند.

آنچه در این روند هنوز مغفول مانده و جای پرسش دارد، این است که چرا باوجود توسعه فناوری‌ها و توسعه اقتصاد فرهنگی در کشور، به نیازهای اساسی حمایتی موزه‌ها در حوزه حقوق مالکیت فکری و روزآمدکردن آنها با استفاده از فناوری‌های روز و البته تهدیداتی که این فناوری‌ها می‌توانند باوجود ایجاد فرصت برای موزه‌ها فراهم آوردن و ناقص حقوق آنها، تدابیری نیندیشیده‌ایم.

♦ دانش‌آموخته دکتری حقوق بین‌الملل عمومی و عضو کمیته ملی موزه‌های ایران

گالری گردی

موزه وزیری به موزه ملی دفاع مقدس می‌رود

سرو سه‌پی در هفته موزه‌داری

موزه ملی دفاع مقدس از روز یکشنبه، اول خرداد، تا روز شنبه، هفتم خرداد ۱۴۰۱، میزبان نمایشگاهی از آثار غار موزه وزیری با نام «سرو سه‌پی» است. به گفته رامنا هوشمند وزیری، مدیر غار موزه وزیری، در این نمایشگاه آثاری از زنده‌یاد ناصر هوشمند وزیری و مجسمه‌هایی از شاگردان او به نمایش درخواهد آمد. علت انتخاب موزه ملی دفاع مقدس برای برگزاری نمایشگاه «سرو سه‌پی»، هم‌زمانی این رخداد با سوم خرداد، روز آزادسازی خرمشهر و آثاری است که ناصر هوشمند وزیری با موضوع آزادی خرمشهر کار کرده است. درعین‌حال که کارگاه‌هایی با حضور شاگردان وزیری در طول برگزاری این نمایشگاه برگزار خواهد شد. از آنجا که نمایشگاه «سرو سه‌پی» در هفته

موزه‌داری و میراث فرهنگی برگزار می‌شود، مجموعه نشست‌هایی هم در طول برگزاری نمایشگاه برقرار خواهد بود. در روز اول خرداد، هم‌زمان با افتتاحیه این نمایشگاه، گردهمایی ویژه مدیران موزه‌های خصوصی در تالار مجموعه موزه ملی دفاع مقدس برگزار می‌شود. باغ‌موزه وزیری، به همت ناصر هوشمند وزیری، مجسمه‌ساز، بنیان‌گذارشته شده و هم‌اکنون زیر نظر خانواده‌اش اداره می‌شود. این موزه که به شکل غار است در شهرستان لویسانات قرار دارد و میزبان مجسمه‌های این هنرمند، آثار شاگردانش و همچنین مجموعه‌ای از آثار تاریخی مختلف است.

نمایشگاه «سرو سه‌پی» از روز اول تا هفتم خرداد ۱۴۰۱، از ساعت ۹ تا ۱۶ در موزه ملی دفاع مقدس به نشانی میدان ونک، بزرگراه شهید حقانی، خیابان سرو، موزه ملی دفاع مقدس، گالری فکه پذیرای علاقه‌مندان خواهد بود.

کشف «غول چراغ جادو»

کارگاه «غول چراغ جادو» به مناسبت روز جهانی موزه با محوریت اهداف توسعه هزاره به تاریخ ۳۰ اردیبهشت در کتابخانه قصه و افسانه، برگزار می‌شود. این کارگاه با رویکرد ارزشمندی صلح و زمین برای مخاطبان کودک و نوجوان بین ۷ تا ۱۲ ساله برپا خواهد شد. با روایت غول چراغ جادو و در نمایشگاه مرتبط با این قصه هرکس چراغ جادوی خود را کشف و خلق می‌کند. همچنین با محوریت بازی سعی در آموزش درباره برخورد آگاهانه با زمین است. در توضیح درباره اهداف این مراسم آمده: «ما با گفت‌وگو به صلح می‌رسیم... ما آگاهانه مصرف می‌کنیم... ما زمین را دوست داریم... ما با روایت غول چراغ جادو به دنبال کشف غول چراغ جادوی زندگی می‌رویم... علاقه‌مندان به این رویداد هم‌اکنون می‌توانند

از طریق تماس تلفنی با شماره زیر برای حضور در برنامه زرزو کنند: ۰۲۱۲۲۰۴۴۲ آدرس محل برگزاری: خیابان شهید دستگردی (ظفر سابق)، خیابان کوی آبادی، پلاک ۵، کتابخانه قصه و افسانه».

شاهنامه از منظری عکاسانه در «با گالری»

عکس‌های صحنه‌پردازی‌شده پندار بازارگادی در «با گالری» (BA GALLERY) با نگاهی امروزی به شاهنامه فردوسی در محضر عمومی قرار می‌گیرد. پندار بازارگادی متولد ۱۳۶۱ تهران، از ۱۳۹۶ آموزش عکاسی را در نایب ویلیج با دوره‌های تخصصی شروع کرد و پس از آن به عکاسی استودیو، پرتره، فضای باز و سپس عکاسی صنعتی و محصول در دوبی رو آورد. با آغاز پن‌دیمک در ۱۳۹۸ به گسترش تجربه‌های هنری خود در عکاسی پرداخت و حضور در فضای هنری دوبی، او را به سوی پیوندهای بین‌رشته‌ای هنر جلب کرد. او در این سال‌ها به تکمیل دوره‌های عکاسی هنری خود در دوبی و ایران پرداخت که سرفاز پروژه «سی‌گانه» شد. در استیتمت و بیانیه این نمایشگاه آمده است: «حماسه کهنی چون شاهنامه همواره یکی از بزرگ‌ترین منابع تاریخ اساطیری است که تصویر هویت ایرانی را از خلال نبردها و چالش‌های پهلوانان و جنگاوران به نمایش گذارده است. مجموعه حاضر حاصل جست‌وجو و تمناهایی است از دریچه دوربین من به این حماسه بزرگ که با خوانشی مستقل و شخصی از شعر و کلام، دستخوش دگردیسی شده و به شایبتهایی بند‌مند و مجسم تبدیل شده است. پندها و اندرزهایی که در قالب پیکرها، در مواجهه با مسائل ملموس امروزی قرار گرفته، لباس امروز را پوشیده و با من امروزی مواجه است، بلکه بتواند لحظه‌ای تصویر جهان پردرد امروز را آرام‌تر و روشن‌تر سازد». نمایشگاه «سی‌گانه» از جمعه ۳۰ اردیبهشت از ساعت چهار بعدازظهر تا هشت شب، به مدت هفت روز تا ششم خرداد به روی علاقه‌مندان گشوده است. آدرس با گالری: تهران، بلوار ارتش غرب، بعد از محلاتی، خیابان بهاران، بن‌بست نسترن، پلاک ۱، ساختمان مدرن پلازا، واحد ۶۰۳ تلفن: ۰۲۱۲۲۴۵۴۶۵۷ ساعات کار: ۱۷ - ۲۰ روزهای تعطیل: دوشنبه‌ها و پنجشنبه‌ها http://www.bagalerytehran.com ba@bagallertehran.com

شاهنامه از منظری عکاسانه در «با گالری»

سوم خرداد توسط کمیته ملی موزه‌های ایران به عنوان روز موزه و معلول نام‌گذاری شده است. در این روز در ۱۱ استان کشور با همکاری موزه‌های آن استان‌ها و نیز انجمن‌های معلولین بازدیدهای پاراتور انجام می‌گیرد. این برنامه نشان‌دهنده عدم مناسب‌سازی موزه‌ها برای بازدید معلولین است و به همین دلیل ۷ سال است که شاخص مناسب‌سازی معلولان به عنوان یک بخش اصلی در انتخاب موزه‌های برتر برای کل کشور محسوب می‌شود.

همزمان با انجام پاراتور جلسه هم‌اندیشی در این رابطه در کاخ‌موزه سعدآباد برگزار می‌شود تا در طی آن نظرات متخصصان مورد ارزیابی قرار گرفته

تا در نهایت با ارائه یک بیانیه برای سازمان‌های ذیربط در حوزه موزه‌ها مورد استفاده قرار گیرد.

باید اشاره شود که از متخصصان حوزه معلولین برای آموزش ویژگی‌های مناسب‌سازی فضاهای موزه‌ای در طی سال آینده استفاده خواهد شد تا شکل برگزاری دوره‌ها و کلاس‌های تخصصی کارشناسان موزه‌دار با این موضوع آشنا شوند.

شاخص معلولان، یک شاخص جهانی نبوده بلکه کمیته ملی موزه‌های ایران آن را به عنوان یک شاخص ملی قرار داده تا موزه‌های کشوردر این رابطه تقویت شوند و فراگیری بازدید از موزه‌ها معلولان را شامل گردد.

